

Meander

Colofon

Natuurpunt, vereniging voor natuur en landschap in Vlaanderen, telt meer dan 80.000 gezinnen als lid. De vereniging stelt zich tot doel om de natuur te beschermen door aankoop en beheer van natuurgebieden en door beïnvloeding van het overheidsbeleid inzake natuurbehoud en ruimtelijke ordening. Natuurpunt is eigenaar en beheerder van 16.500 hectare natuur, verspreid over ruim 500 terreinen in heel Vlaanderen. Daarnaast wil de vereniging ook een voortrekkersrol vervullen op het vlak van natuurstudie en natuur- en milieueducatie.

Lid worden

Door overschrijving van 24 euro op rekening

BE17 230 00442 3321 met vermelding 'nieuw lid'.

Als lid ontvangt u automatisch het nationaal contactblad 'Natuurblad'. Extra abonnementen: Natuur.focus (natuurstudie en -beheer) en Natuur.oriolus (vogelstudie), afzonderlijk elk 8,5 euro, beide extra abonnementen 14,5 euro.

Meander

Meander is het gratis driemaandelijks contactblad voor de leden van Natuurpunt in de afdelingen Netebronnen (Dessel-Mol-Balen), Geel-Meerhout en Ham. Andere geïnteresseerden kunnen een jaarabonnement op Meander nemen door overschrijving van 8 euro op rekening BE31 001 56350 0055 van Meander.

Redactieraad

An Gijs, Jef Sas, Marc Verachtert, Frans Emmerechts, Jeannine Simonis, Frans Hoes, Jan De Schepper, Tom Schildermans, Goedele Reyniers

Contact / v.u.

An Gijs, Weidestraat 11, 2490 Balen, tel. 014-32 28 53, meanderlander@gmail.com

Oplage: 2.000 exemplaren

Giften

Giften voor de aankoop van natuurgebieden in de regio Meanderland zijn welkom op rekening 293-0212075-88 met vermelding van de naam en het nummer van het project dat je wenst te steunen:

- 7703 - Keiheuvel (Balen)
- 7709 - De Maat (Mol)
- 7067 - Zammelsbroek (Geel)
- 7088 - Neerhelst (Geel)
- 7118 - Griesbroek (Balen)
- 7725 - Buitengoor en Vleminksloup (Mol)
- 7734 - De Vennen (Balen)
- 7736 - Malesbroek (Geel/Meerhout)
- 7739 - Molse Nete (Balen/Mol)
- 7763 - Belsbroek-De Vloeyen (Geel/Meerhout)
- 7769 - Breeven (Geel)
- 7779 - Scheppelijke Nete (Mol/Balen)
- 7783 - Zelguis (Geel)
- 7784 - De Bleken (Mol)
- 8810 - De Rammelaars (Ham)
- 8874 - Veldhovenheide (Ham)

Contactpersonen afdelingsbesturen

Afdeling Netebronnen

Voorzitter: Vacant

Secretaris: Jef Sas, 014-31 26 57

Penningmeester: Jaak Wijnants, 014-31 33 74

www.natuurpuntnetebonnen.be

Afdeling Balen-Nete

Voorzitter: Sen Verstrael, 0495-49 08 61

Ondervoorzitter: D. Mertens, 0497-13 40 12

Secretaris: Tom Schildermans, 0473-66 10 99

Penningmeester: Dirk Geenen, 0472-47 96 20

www.natuurpuntbalen-nete.be

Afdeling Geel-Meerhout

Voorzitter: Marc Verachtert, 014-58 39 71

Secretaris: Louis Pals, 014-58 97 80

Penningmeester: Frans Emmerechts, 014-58 67 50

www.natuurpunt.be/geel-meerhout

Afdeling Ham

Voorzitter: Peter Verpoorten, 011-34 50 58

Contact: Frans Hoes, 0472-57 75 15

Penningmeester: Rudi Hermans, 0477-74 03 01

www.natuurpuntham.be

Adverteren?

Bent u geïnteresseerd om te adverteren in Meander, neem dan contact met één van onze redactieleden.

Formaat (zwart-wit)	Tarief 1 1 publicatie	Tarief 2 4 publicaties
1/1	150 EUR	600 EUR
1/2	75 EUR	300 EUR
1/4	37,50 EUR	150 EUR
1/8	20 EUR	80 EUR
1/16	15 EUR	60 EUR

Met dank aan onze fotografen

Staf De Roover, Frans Emmerechts, Jelle Van de Veire

©Coverfoto: Jelle van de Veire

Deadline teksten volgende Meander:

vrijdag 8 februari 2011 bij an.gijs@gmail.com

Verschijsning: april 2013

Zou het een wilde kat zijn?

Vermoedelijk niet.

Maar de Europese wilde kat werd dit jaar, na vele decennia van afwezigheid, weer waargenomen in Vlaanderen ! Net als de Europese otter. Met dank aan onze noorderburen. Zij hebben al veel eerder dan wij ingezien dat werken aan uitgestrekte en met elkaar verbonden natuurgebieden essentieel is om onze soortenrijkdom van dieren en planten te behouden (en hopelijk terug uit te breiden). En zo zijn dus beide roofdieren via grensregio Limburg terug in Vlaanderen gearriveerd. Nu, zoals ook de opmars van marterachtigen, das, vos, bever, wild zwijn..., al voor heel wat ophef hebben gezorgd, zo zal ook de terugkeer van de otter door onze vissers met lede ogen worden aangezien. Zij hebben er met de aalscholver al een geducht concurrent bij gekregen en nu de otter ook nog..

Let op: ik reken het wilde zwijn niet bij de roofdieren, maar de landbouwers denken daar soms anders over – “trop is te veel” - en dat kan voor ons kleine Vlaanderenland snel bewaarheid worden ... hebben zij de laatste jaren ondervonden. Met (echte) roofdieren ligt dat anders: daar regelt het aanbod aan prooien het bestand van de soorten. Ook daarmee kan ik mij de nodige reacties op de hals halen, zeker van mensen die recent hun kippenbestand gedecimeerd zagen of van jagers. Spijtig genoeg is ons landje wat te klein en wat te dicht bevolkt... misschien zien we na de aardschok van oktober de emigraties wel terug toenemen.

De meeste roofdieren waren uit onze regio verdwenen door toedoen van de mens. En we moeten er dus voor zorgen dat diezelfde concurrentiestrijd tussen mens en dier niet weer faliekant uitdraait voor de zwaksten.

Daarom bouwt Natuurpunt in Meanderland aan het Grote NeteWoud. 2012 was een heuglijk jaar en hopelijk kijken we er over 30 jaar met een zekere fierheid naar terug: 2012 – het jaar dat het project “Grote NeteWoud” werd opgestart! Hopelijk hebben we tegen dan in Meanderland vele honderden hectaren natte natuur bij gecreëerd, zoals Europa ons heeft gevraagd – ideaal terrein voor roofdieren, maar ook voor jullie, om erin te wandelen en ervan te genieten !

Ik wens jullie allemaal, leden en vrijwilligers en ook jullie families het allerbeste toe voor 2013, met vooral een goede gezondheid !

Tot binnenkort in het Grote NeteWoud,

MARC VERACHTERT

Voorzitter afdeling Geel-Meerhout

Natuurvierdaagse

Elbe – en Weserdelta, Duitse Wadden

donderdag 9 mei – zondag 12 mei 2013

Als je nu vlug inschrijft, kan je nog mee op deze unieke natuurvierdaagse in deze vogelrijke delta met een waddentocht inbegrepen! Verblijf in hotel op basis van halfpension. Richtprijs: €400/persoon.

Gelieve dus asap in te schrijven bij secretaris Jef Sas (jefsas@skynet.be) en dan 100€/persoon als voorschot over te schrijven op rek.nr. BE18 001 1577791 65 van NP-Netebronnen met vermelding '4-daagse 2013'. Ook een gedetailleerd programma (van gids Stefan Lilje) kan je al bij hem bekomen op aanvraag per mail..

Busuitstap Zeeland

Zuid-Beveland, Goeree Overflakkee ...

3 februari 2013

Begin februari als het goed wintert, dan is het hoogseizoen voor de vogelkijkers en trekken we traditiegetrouw naar het Nederlandse Deltagebied. We bezoeken de verschillende eilanden van Zuid-Beveland tot Goeree-Overflakkee waar zeker weer alle soorten wilde ganzen, eenden en allerlei steltlopers waar te nemen zijn. We maken zeker ook een flinke wandeling in dit bijzondere landschap.

Wandelschoenen, kijker en/of telescoop en knapzak meebrengen. Tijdens de middag gaan we proberen om ons eten te verorberen met een lekkere soep (dus enkele Eurokes extra meebrengen). Leiding: Paul Prinsen (014-43 73 63).

Afspraak: Om 6u45 aan het gemeentehuis van Oud-Turnhout, te Turnhout aan de pleinen Snollaerts (kruising Ringlaan-Graatakker) om 7 uur en om 7.15 uur aan de kerk van Beerse-Centrum. Molsse deelnemers kunnen ook opstappen bij Marcel Cars zelf in Dessel om 6.20 uur. De kostprijs bedraagt 12 euro, JNM-ers en kinderen betalen

9 euro, niet leden 15 euro, voor 30 januari op rek.nr 001-1785968-80 tnv Natuurpunt Turnhoutse Kempen, Kanaaldijk 1, 2380 Ravels. Mogen wij ook vragen om eerst Gilbert Loos telefonisch te verwittigen na 18 uur op tel. 014-41 21 16.

Meer info krijg je bij Gilbert Loos (na 18 uur), tel. 014-41 21 16 of bij Jef Sas, tel. 014-31 26 57.

Boerke Bollebof

Wie heeft deze mormels uit het nest gestoten? Een kat? In de ezelsstal tussen het mest vind ik drie hulpeloze zwaluwjonges, amper soepballetjes groot. Het lijken wel naakte reptielen, monstertjes uit een voorhistorische tijd. De dreumesjes laten hun kopjes hangen, ze voelen al koud aan. Ik neem ze tussen holle handpalmen om ze met mijn adem op te warmen, maar twee schepseltjes zijn al dood. Slechts één krijg ik tot bewegen. Ik blijf blazen tot het begint te spartelen en zijn bekje opent van honger. Ik spuw er wat warm speeksel in, waarna het gulzig slikt. Dan leg ik het piepjonge vogeltje in het nest en hoop dat de oudervogels vlug de stal binnen vliegen. Dat lukt. Meteen gaat een zwaluw op het nest en vlijt zich erop neer.

's Anderendaags zitten beide ouders het jong te voeren. Het zwaluwkuiken is rond en gezond als een vlezig bolletje met een schrokkerig bekje eraan. Na een week krijgt hij stoppelveertjes en na tien dagen komt hij al over de nestrand kijken. Ik noem hem 'Boerke Bollebof'. Hij krijgt een ringetje om zijn linkerpoot en is daarmee voor het leven getekend. De oudervogels vliegen hevig af en aan met volle snavels. Nog nooit heb ik een jonge vogel zien groeien zoals deze boerenzwaluw. Het nestkommetje is te groot voor één jong, een stevig kleibouwsel als een halvmee tegen een plank aangemodderd. Het nest is eigenlijk een verlengstuk van de vogel zelf, van de som van alle waarneembare eigenschappen. Op veertien dagen springt Boerke Bollebof op de nestrand en wappert met zijn vleugels. Een wolk kalk stuift op, afkomstig van de veerschachten. Nog een paar keren wipt hij terug in het warme kommetje, maar enkele dagen later werpt hij zich uit het nest en fladdert tot op de staldeur. Daar blijft hij even zitten om het felle licht uit zijn ogen te knijpen. Dan schiet hij weg en zweeft over de weide. Zijn eerste vlucht is een sprong in de wereld waarbij de sikkelvleugels tot leven komen. Een beetje krampachtig nog, maar het lukt. Na enkele minuten vliegt Bollebof als een volleerde zwaluw door het luchtruim. Toch moet hij meestal na een kwartiertje even rusten. Zijn ouders brengen hem nog voedsel, overal waar hij neerstrijkt.

Terwijl kijkt hij altijd omhoog. Ook tijdens zijn slaap kijkt hij naar de nachtelijke hemel. De sterren en de maan. Hij besteedt veel tijd aan uit het hoofd leren van individuele constellaties. Geen Orion, Melkweg, Stier of Grote beer. Hij concentreert zich op dat stukje dat zich niet verplaatst: de Poolster, die stilstaat in het gigantisch rad dat beweegt. Dit middelpunt kent hij op den duur. Zo weet hij het noorden. Bij bewolking is hij iedere keer wat in de war. Maar hij is jong en kan nog veel leren. Ook alle geuren om hem heen slaat hij op in zijn brein. Zo kan hij altijd zijn thuisplek terugvinden op wat hij ruikt.

Overdag, tijdens zijn vluchten, raakt hij bekend met zijn geboortegronden en met de stand van de zon. Na een paar weken kan hij zelf jagen op vliegen en muggen. Al vliegende snapt hij ze beet. Drinken kent hij al snel door laag over het water te scheren en met zijn onderbek te scheppen.

Al vlug leert Boerke Bollebof ook met de andere jonge zwaluwen acrobatentoeren uit te halen. Ze duiken en zwenken als volleerde zwaluwen. Een plezierig onderonsje als een kunstballet. In groepen komen ze samen, waar ze hun vliegkunst en foerageertechnieken verbeteren. De hele zomer is een feest. Ze ruien hun kleine veertjes en blinken in de zon.

Soms slaan ze ook alarm voor een naderende boomvalk en proberen weg te komen. Soms is het ook vals alarm. Het kwetterend hoog alarm kennen ze allemaal, het is aangeboren. Dan verzamelen alle zwaluwen in een dichte zwerm terwijl de stoerste vogels blijven alarmeren. Zo brengen ze de boomvalk in verwarring. Hij kan zich maar op een prooi concentreren en vliegt dan meestal door. Maar de boomvalk plukt toch dagelijks een jonge zwaluw uit de lucht.

Met de overdaad van insecten bouwen de zwaluwen geleidelijk vetweefsel op. Maar de dagen korten. Ze worden allemaal rusteloos en zwieren nu wat hoger rond. Ze houden het ritme van de tijd van het jaar in de gaten. Het licht dat in de schedel binnenvalt. Het is hun jaarklok, de pijnappelklier, het 'derde oog': een kleine knop weefsel boven

in de hersenen. Net als planten, kikkers, zevenslapers, modderkruipers, egels, en ook wij allemaal, we weten welke tijd het is. Tekens om ons heen vertonen zich de verschillen van dag tot dag. Hoe laat de zon opkomt, hoe koud het is. Vooral bomen laten veel zien.

Al in september zijn er aanwijzingen om te verzamelen. De zwaluwen gaan op reis. Deze neiging hebben ze van hun voorouders overgeërfd en deels ook aangeleerd. Iedere generatie bouwt zijn gewoonte op die van de vorige generatie. Een reis die op het eerste gezicht meer op een zelfmoordpoging lijkt.

De gevaren zijn gigantisch, maar blijven kan niet. Iets in hen zegt dat het beter is naar het zuiden te vliegen. Hier zouden ze in de winter verhongeren. Ook Boerke Bollebof kan de daglengte nu inschatten. Het wordt zijn eerste trek. De helft van de jongen zal onderweg omkomen. Eén kans op vijf dat ze het overleven. Bij een volgende trek maken ze veelal minder fouten dan de nieuwelingen. Dan zijn hun kansen groter. Bollebof bereidt zich goed voor op zijn eerste migratie. Hij is dik geworden.

Eerst verzamelen de zwaluwen op telefoondraden. Een notenbalk schetterende vogels die zich gereed maken. Alereerst is er de timing. Hoe weten ze wanneer het tijd is? Als de wind uit de verkeerde hoek komt, wachten ze op beter weer. Zijn de omstandigheden gunstig, dan kunnen ze vertrekken. Soms lijkt het wel of de beslissing wel of niet te vertrekken enigszins flexibel is. De vroege starters fungeren als verkenners. De andere scheren met grote zwermen laag over onze hoofden, schrijven afscheidstekens in de lucht en zonder dat iemand het opmerkt is de lucht leeg. Ze zijn vertrokken!

Hoe hebben ze zoveel durf ontwikkeld? Zonder zijn ouders gaat ook Bollebof met een bende jongelingen de onderneming aan. Onder hem schuift het landschap voorbij, het algemene beeld van de lappendeken. Aanwijzingen zoals rivieren, kanalen, wegen, bossen, de kustlijn. Hij kan gewoon zijn ogen gebruiken. Landschapskenmerken worden ingeprent voor als hij volgend jaar terugkomt. Ook vliegt hij langs de lelijke steden. Steenhopen waarvoor zelfs een zwaluw een ommetje maakt. In een verspreide groep gaan ze door tot de avond waar ze in een maïsveld neerduiken om te slapen. 's Nachts bekijken ze de kaart van de sterrenhemel. Ze zitten vol met kaarten, kompassen, wegwijzers en gps toestellen. Als het bewolkt is, gebruiken ze gepolariseerd licht. Al kunnen ze de lichtbron niet zien, ze weten waar het vandaan komt. Boven hun snavel zit een magneet, een aanwijzer voor het aardmagnetisch veld.

De volgende dag krijgen ze een onweer met hagel dat hen uit elkaar drijft. Maar Boerke Bollebof gaat door. Zonder te eten. Geheel afhankelijk van zijn vleugeltjes en met behulp van zijn ingebouwd kompas. Hij geraakt met moeite in de beschutting van Franse wijngaarden om te overnachten. Gelukkig heeft hij zoveel vetweefsel dat hij nog bijna het dubbele heeft van het normale gewicht. Als de coureurs die aan de Tour de France meedoen de strategie van een trekvogel zouden volgen, moeten ze hun uitputtingsslag beginnen met een gewicht van honderdtwintig kilo. Het zou ook niet meevallen om zonder eten de bergen op te kunnen.

Na een paar dagen bereikt Boerke Bollebof de hindernis van de Pyreneeën. In kleine groepen scheren ze laag langs de

rand van enorme bergketens. Er is daar minder luchtweerstand, maar de lucht is ijl met weinig zuurstof. Een eerste ervaring van Bollebof met de bergen en hun onvoorspelbare weer. Er hangen druppende ijspegels aan de rotsen waar ze met drie, vier tegelijk hun dorst aan proberen te lessen. Maar veel vogels geraken niet over de cols. Er vallen daar slachtoffers.

Spanje doorkruisen valt mee. Met de wind in de rug hebben ze een enorm profijt. Geen onweer met hagel. Wolken moeten ze zien te ontwijken, want de verbranding van vet als energiebron levert water als bijproduct en bij hoge vochtigheidsgraad kunnen ze dat niet snel genoeg kwijtraken. De windkracht kan een verschil in snelheid maken. Windrichting varieert op verschillende hoogte en het is van belang om in de juiste luchtstroom te vliegen.

Boerke Bollebof zeilt over monotone geoogste graanakkers, maar ook ruige en woeste braaklanden met verdroogde planten, maquis, dehesas en rotsformaties. Vroege aankomers tonen de beste plekken om te foerageren. Een picknickplek moeten ze niet zoeken, ze eten in de vlucht. Er zitten nog veel vliegende insecten, vooral in de moerassen, waar Boerke in hoog riet kan kamperen.

In de Cote Donana is het land helemaal vlak en duikt hij neer in tamariskstruiken waar ook zilverreigers slapen. Tussen die stinkende viseters is het nooit aangenaam. Toch blijft hij een paar dagen, want er zoemt veel klein grut om zich aan te versterken.

Wat verder houdt het land op. Over zee wagen lijkt een roekeloze onderneming. Moet hij nog wel doorvliegen? Met het voortschrijden van de opwarming van de aarde kunnen we verwachten dat meer vogels dichterbij huis zullen blijven. Maar om de trektocht af te breken is er nog te veel het overlevingsinstinct dat hen verder stuwt. In Tarifa worden ze begroet door honderden stalen kolossen met vervaarlijk malende wieken: windmolens die als strijders in rijen staan opgesteld. Heel wat vogels worden gegrepen door de draaiende rotorbladen.

Boerke Bollebof komt uit op Gibraltar. Hij boft! Slechts dertien kilometer oversteek. Wel moet hij wachten op de juiste wind. Deze plek werkt als een trechter. Hier komen er vele samen. Bollebof komt op zijn trektocht misschien wel een miljoen soortgenoten tegen. En dan nog eens zwermen andere soorten, grote en kleine. Vele andere zwaluwen vliegen oostelijker en steken met gemak de Middellandse zee over van eiland naar eiland. Maar daar zijn op de klippen en in elke strategische enclave kleine ronde stapelmuurtjes waaruit geweert worden. Vogels die aan de kogels ontsnappen, kunnen ook in netten terechtkomen.

Boerke wacht liever bij Gibraltar tot de landwind gunstig is om te vertrekken. En dat loont. Hij ziet bij helder weer de overkant en waagt zijn kans. De smalle straat over zee lijkt geen enkel probleem, maar er staat soms een oostenwind die de vogels de Atlantische oceaan opblaast.

Verspreid langs de kust van Afrika zitten Eleonora's valken de trekvogels op te wachten. Voor hen zijn al die vogeltjes een voorraad vers vlees voor zichzelf en voor hun jongen. Zij hebben precies nu hun broedseizoen afgestemd op de toestroom van kleine trekvogels, als een hoorn des overvloeds. Halverwege zijn reis ontsnapt Bollebof op het nippertje aan de gevaarlijke klauwen en scheert verder over

het noorden van Afrika.

Met die lange vleugels kan hij hoge snelheden bereiken. Er vliegen nog vele andere vogelsoorten mee. Grote, kleine, boven en onder hem. Maar zwaluwen zijn het snelst. Soms komt hij reusachtig grote, lompe en lawaaiige metaalbuiszeters tegen die in de verkeerde richting vliegen. Daar heeft hij geen schrik van, maar blijft toch maar op afstand. Er zijn soms botsingen. Sommige vogeltjes worden vermalen in de straalmotoren.

De zwaluwen werken met hun breinen terwijl ze vliegen. Zonder enig besef van wiskunde maken ze berekeningen. Informatie die in de genen gecodeerd is en op het eigen overleven is gericht. Hun stap voor stap systeem is een avontuurlijke trektocht. Er volgen al de hele tocht boomvalken, maar het weer valt mee. Ook het Atlasgebergte is niet bedreigend. Bollebof weeft zich een weg via bergpassen en valleien. De wereld ligt letterlijk aan zijn voeten.

Maar dan komt de Sahara. Het gevaarlijkste en beslissende onderdeel van de reis. Slechts weinig plekken met oases. De wind is meestal in het voordeel, maar zandstormen zijn een risico. De wind kan hen ook tegenhouden. Zijwind kan hen uit de koers slaan. Ze kunnen verdwalen. In deze fase van de reis komen er meer vogels om dan in al de vorige.

Daarna komen ze in halfwoestijn. Beneden is het dor, maar er zijn oases met rietvelden. In de Sahel valt het mee dit jaar. Herfstregens brengen veel insecten. Het verloren gewicht van Bollebof komt weer terug aan. De reis naar het zuiden door savanne en open bosland wordt door slechts een klein

aantal roofvogels gevolgd. Zwaluwen die proberen de regenwouden van de Kongo - bassin over te vliegen, worden door zwaar onweer uit de lucht geslagen. Boerke Bollebof vliegt er omheen en overleeft.

Hij heeft veel gezien en veel geleerd en hij is nog maar ruim vier maanden oud. Gelukkig is hij niet te vroeg in de open habitat van Zuid-Afrika. Begin november was het er nog kil, voordat de zuidelijke lente intrad. Op het dor land lopen veel tweevoeters, kleuriger dan in zijn groene thuisland en minder onrustig. Ze lijken vrolijker, levendiger, ze zingen en dansen altijd.

Ook Boerke vliegt nu feestelijk langs en tussen de benen van zebra's, giraffen en olifanten. Net zoals hij thuis over de ezels en de koeien scheerde. De temperatuur doet aan als in de beste dagen van zijn geboorteland. Zijn wintervakantie zal drie maanden duren. Een tijd om over de wereld na te denken. Want zijn tijdsbesef laat hem voortdurend fantaseren over zijn zomerkwartier. Uiteindelijk verlangt hij naar de geur van zijn eigen stal.

ACHILLES COOLS

*Versijnt in 2013 bij ATLAS in de bundel:
"Wolvenaard"*

fotos: ©CC Jörg Hempel, Nicolas Sanchez

Onze Ecologische Werkgroep Meanderland heeft deze zomer weer actief geïnventariseerd met vrijwilligers op zaterdagvoormiddag met excursies in Geel Malesbroek-De Hutten (02/06), Mol Meergoor – Rosse Put (16/06), Balen Griesbroek (14/07), Molse Nete-Ezaart Schabberdekske (28/07), Mol De Maat –Verkallen (11/08) en Ham-De Rammelaars (25/08). Als je de waardevolle en erg leerrijke verslagen van deze excursies wil lezen (zie fragmenten in vorige Meanders), neem je best contact op met de coördinatoren Marianne Horemans en Paul Wouters (0496-51 02 79) of via paul.wouters1@telenet.be zodat je wordt opgenomen in hun mailinglist.

Ballerinas

Op 01 juni 2012 hebben Paul en Marianne bij een insectenmonitoring van het perceel in het Malesbroek-De Hutten nog een bijzondere waarneming gedaan van een langpootmug nl. *Eutonia barbipes*. Deze soort zou reeds 100 jaar niet meer zijn gemeld of gevonden in Vlaanderen! Zie het artikel verder in deze Meander: 'Gevleugelde ballerina's op stuntelpootjes' (p10).

Moerasstipspanner

Ook het Buitengoor in Mol leverde bij een nachtvlinderinventarisatie op 30 juni zo'n verrassing op.

Meanderland Natuurkroniek Zomer 2012

Tom Sierens kreeg toen de Moerasstipspanner (*Scopula corivalaria*) in de lichtval. Ook een soort die al decennia niet meer in Vlaanderen was waargenomen. Het bewijst nog maar eens de biologische rijkdom van onze natuurgebieden.

Biodiversiteitsweekend

Dat kwam ook duidelijk tot uiting tijdens het 3e biodiversiteitsweekend (01/06 tot 03/06/12) van projectgroep Levend Zand waar de deelnemers en specialisten aangenaam verrast werden met op De Maat een populatie van Veenmol (*Gryllotalpa gryllotalpa*), een zeldzame paddenstoelenmug (*Keroplatus tipoides*) en een grote sluipwesp (*Megarhyssa vagatoria*) die samen met zijn gastheer, de Reuzenhoutwesp

(*Tremex fuscicornis*) aan een spectaculaire opmars bezig is in onze grensregio (zie ook verslag van Lex Peeters in vorige Meander).

Op Den Diel, het bedreigde stuk natuurreserveaat aan Sas 3 in Mol, vonden keverspecialisten toen toch wel mooie populaties van zeldzame soorten zoals de Goudglanzende Schalebijter en de Kleine poppenrover, een natuurlijke vijand van de Eikenprocessierups. Ook het voorkomen van Drijvende waterweegbree (*Luronium natans*), een beschermde soort door de conventie van Bern, is daar bijzonder.

Trektelpost

Vanaf 20 juli was de trektelpost ('TTP') op Maatheide Lommel weer dagelijks bezet door vrijwilligers-tellers van de 'crew' zodat zij begin november hun 1500ste teluur konden vieren met een flinke borrel. Proficiat voor deze volhouders, want hiermee komt deze TTP zelfs op de 2e plaats in Europa na een professioneel bemande telpost in Engeland, het Spurn Bird Observatory in de buurt van York (zie www.trektellen.nl voor meer details).

Krenten die in de kijzers van de tellers vlogen in de periode juli-augustus: Zwarte ooievaars op 21/07 (2 ex.), 08/08 (1 ex.) en 27/08 (2 ex.) en Lepelaars op 21/08 (3 ex. zelfs even ter plaatse aan de zandput). Al vroege doortrek van Wespddieven vanaf 21/07 met een maximum van 31 ex. op 14/08. Op 10/08 passeerde ook een Zwarte Wouw naar het zuiden.

Op 31/08 tijdens de avondtelling werd 1 Kleine jager lastig gevallen door een aanwezige moedige Torenvalk.

Grauwe Klauwier ter plaatse op 18/08 en 22/08. Eind augustus lieten de Morinelplevieren zich weer bewonderen: op 25/08 (9 ex.), op 26/08 (2 ex.) en op 28/08 (6 ex.).

Op 31/08 juist voor een onweersbui vielen aan de zandput 5 Drieteenstrandlopers en 2 Kleine strandlopers in.

En vanaf 06/08 lasten ook de Duinpiepers graag een foerageerstop in op de vlakte van Maatheide (= voormalig broedgebied) met als max. 8 ex. op 28/08. Tenslotte nog 1 Ortolaan op 11/08 (mooi in de top van een berkje) en 1 ex. overvliegend op 29/08.

Ringweek

Op 22/08 beleefde ringer Karel Van Endert op Maatheide wel een bijzonder succesvolle dag met 2 Draaihalzen, 1 Snor en 1 Sperwergrasmus (nog 1 ex. op 28/08) tussen het gewone grut in zijn netten. Ook tijdens de jaarlijkse ringweek (11/08 t.e.m. 18/08) van ringgroep Demervallei in Geel Zammelsbroek kregen enkele bijzondere vogels een ring om de poot: 1 Porseleinhoen, 7 ex. Draaihalzen, 1 Snor en als dikste krent: 1 Waterrietzanger!

Micrasterias

Paul Wouters en Marianne Horemans zijn ook actief in de werkgroep Micrasterias (sieralgen en kranswieren) en in de verslagen van de Ecologische Werkgroep vind je steeds hun bijzondere vondsten terug uit de onderzochte percelen. Onze regio (met Limburg) is dan ook een toplocatie voor deze microscopisch kleine plantjes.

JEF SAS

fotos:

waterrietzanger: ©Frans Emmerechts;
Wespddief: ©Eddy Vaes

Het leven in een waterdruppel

Kom kennis maken met "het leven in een waterdruppel" op maandag 18 maart 2013 om 19.30 uur in Ecocentrum De Goren, Postelsesteenweg 71, 2400 Mol en laat jezelf verbazen tijdens deze beleef-avond o.l.v. Jos Gysels".

Leven in en om de tuinvijver

Cursus in april-mei 2013 georganiseerd door Natuurpunt Netebronnen

Theorie:

4 lessen op maandag 08/04, 15/04, 22/04 en dinsdag 07/05/2013

Ecocentrum De Goren, Postelsesteenweg 71, 2400 Mol van 19.30u tot 22.30u

Praktijk: op zaterdagvoormiddagen 27/04 en 18/05 van 09.00u tot 12.00u

Lokaties (met tuinvijver) worden later nog bepaald.

Lesgevers : Joeri Cortens en Hans Vermeulen (Natuurpunt Educatie) en John Kinnen (Ecoworks)

Info en inschrijven bij secr. Jef Sas : tel. 014/312657 of per mail jefsas@skynet.be

Kostprijs : 30 € voor leden Natuurpunt , 50€ voor niet-leden op rek.nr. BE 18 001 1577791 65 van NP Netebronnen met vermelding van 'cursus tuinvijver' .(Let wel, max. 20 deelnemers!)

Gevleugelde ballerina's op stuntelpootjes

*Half mei 2012 werden de eerste twee waarnemingen in meer dan 100 jaar van de bijzondere langpootmug *Eutonia barbipes* verricht. De soort werd zowel in de Oost-Vlaamse Damvallei als in het Antwerpse Zammelsbroek gefotografeerd. Reden om de champagne boven te halen? Goedkope bubbels zullen ook wel volstaan. In Nederland werd deze soort recent op zo'n 44 locaties aangetroffen.*

Reden voor die waarnemingsachterstand is de matige interesse voor langpootmuggen. Eigenaardig eigenlijk, want het zijn toch vaak erg grote muggen met opvallende kleuren of vleugeltekening. Misschien dat een nieuwe veldterminatietabel soelaas kan brengen?

Met hun lange poten en stuntelige vlucht lijken langpootmuggen (Tipulidae) wel wat op mislukte ballerina's wanneer ze door het luchtruim dwarrelen. Vrij vaak verliezen de muggen tijdens zo'n vlucht enkele lichaamsdelen, vooral wanneer ze in contact gekomen zijn met nieuwsgierige, maar ruwe kinderhandjes.

De langpootmug *Eutonia barbipes*

Langpootmuggen zijn een groep van niet-stekende muggen die op het eerste zicht weinig eisen stellen aan hun omgeving. De adulten zijn absoluut onschuldig, maar hun larven, ook wel emelten genoemd, kunnen schade aanrichten aan landbouwgewassen doordat ze de basis van de bovengrondse delen van groenten aanvreten. Deze groenten vallen dan op de grond en worden daar verder verorberd of rotten weg. Eitjes worden vooral gelegd op vochtige plekken zoals oeverzones, maar ook in houtmoolm, humus of mos. De larven kunnen een belangrijke voedselbron vormen voor vogels, zoogdieren en andere insecten.

Sinds twee jaar worden alle meldingen en foto's van langpootmuggen op het invoerportaal www.waarnemingen.be grondig gecontroleerd en groeide er een enthousiast groepje van mensen die geregeld foto's van deze diergroep posten. In het voorjaar van 2011 werd bovendien een eerste werkversie van een veldtabel "Langpootmuggen van België en Nederland" opgesteld. Die bevat iets meer dan 100 soorten van echte langpootmuggen (Tipulidae), steltmuggen (Limoniidae), mosmuggen (Cylindrotomidae) en glansmuggen (Ptychopteridae). Sindsdien wordt hard

Eutonia Barbipes, foto: ©Dieder Plu

gewerkt aan een tweede uitgebreidere versie die zo'n 180 soorten zal bevatten.

Het aantal waarnemingen van deze dieren schoot sindsdien dan ook de hoogte in, van 168 in 2009, over 382 in 2010 naar 919 in 2011. Die trend zet zich in 2012 verder bij de voorjaarssoorten.

In 2011 werd via www.waarnemingen.be ook al een soort gemeld die tot nog toe niet bekend was uit ons land. Andere soorten uit het oude lijstje van 1920 van Goetghebuer en Tonnoir vonden we tot nog toe niet terug, maar daarvoor hebben we natuurlijk nog wel meer waarnemers nodig. Daarom verwelkomen we graag je foto's op www.waarnemingen.be. Wie zelf aan de slag wil om de soorten op naam te brengen, kan de eerste versie van de tabel aanvragen in pdf-formaat bij de auteur.

KRIS PEETERS

Bericht uitgegeven door Natuurbericht op vrijdag 22 juni 2012

Mannetje *Ctenophora flaveolata*, een zeer fraaie langpootmug (foto: ©Paul Wouters en Marianne Horemans)

Het jaar van de Muis

Katten helpen muizen inventariseren

Muizen zijn voor heel wat dieren een erg belangrijke voedselbron, denken we maar aan Kerkuilen, dagroofvogels, Vossen, marterachtigen, ... Bovendien kunnen sommige soorten aanzienlijke economische schade veroorzaken. Verder hebben we het vermoeden dat het met sommige soorten echt niet goed gaat, ook met de 'algemene' soorten niet. Toch wordt in Vlaanderen erg weinig onderzoek gedaan naar muizen. En daar wil de Zoogdierenwerkgroep verandering in brengen...

De enige gegevens die momenteel beschikbaar zijn, worden verkregen door braakballen van Kerkuilen te pluizen en door het levend vangen van muizen met live-traps. Dit levert echter onvoldoende gegevens op om een goed zicht te krijgen op het voorkomen van de verschillende muizensoorten en hun trends. Wel lijkt het er op dat bepaalde soorten, zoals de Veldmuis, het heel erg slecht doen. In West-Europa wordt deze Veldmuis gezien als dé belangrijkste voedselbron voor de Kerkuil. Dus als de Veldmuis het slecht doet, staat ook de Kerkuil er waarschijnlijk niet goed op... Maar of de gegevens uit braakballen een realistisch beeld geven, weten we niet zeker. Mogelijk doen de andere soorten het gewoon beter, waardoor de Kerkuil minder afhankelijk wordt van Veldmuizen.

Om op die vragen een antwoord te kunnen bieden, roept de Zoogdierenwerkgroep van Natuurpunt 2013 uit tot 'Jaar van de Muis', en roepen ze o.a. de hulp in van alle katten en hun eigenaars om een beter zicht te krijgen op het voorkomen van muizen in Vlaanderen. Jaarlijks vallen naar schatting 10 miljoen muizen ten prooi aan de Vlaamse huiskatten. 10 miljoen dieren die ons meer kunnen leren over het voorkomen van de verschillende muizensoorten in Vlaanderen. Bovendien kost het niet veel moeite om ze te zien: uw kat brengt ze met plezier tot bij de achterdeur... Het enige wat u als katteneigenaar moet doen, is een fotootje (of meerdere) nemen van deze slachtoffers (dood of levend) en de waarnemingen ingeven op de website www.waarnemingen.be. Aan de hand van de foto's kunnen experts deze dieren op naam brengen en zo een beter beeld krijgen van de verspreiding van de verschillende muizensoorten in Vlaanderen.

Wie wil, kan natuurlijk zelf ook een poging doen om de verschillende soorten te leren herkennen. Hiernaast geven alvast we een beeld van drie vertegenwoordigers van de soortgroepen. Een volledig overzicht van de soorten staat op de website van de Zoogdierenwerkgroep (www.zoogdierenwerkgroep.be/studie/soorten).

Wie nog meer wil doen, kan meehelpen met het pluizen van braakballen (van Kerkuilen) of het (levend) vangen van muizen met live-traps. Je kan je hiervoor opgeven via nfo@zoogdierenwerkgroep.be.

KRIS BOERS,

zoogdierenwerkgroep Vlaanderen

fotos:: Hugo Willocx

- Rosse woelmuis
- Huisspitsmuis
- Huismuis

[illegible]

Natuurpunt Ham biedt gezelligheid, cursussen, groeimogelijkheden...

Alle leden van Natuurpunt Ham krijgen nog een persoonlijke uitnodiging.

Ontoegankelijke trage wegen in en om De Rammelaars

Trage wegen zitten de laatste jaren duidelijk in de lift. Vele trage wegen danken hun ontstaan aan de landbouw. Allerhande wandelwegen doorkruisen weiden en akkers: alle plattelandsbewoners gebruikten ze intensief. Ze waren breed genoeg voor een kruiwagen, en werden gebruikt om vee te verplaatsen of gewoon rechtstreeks naar de dichtstbijzijnde kerk te lopen. Dergelijk trage wegen waren levensaders van de boerenbuiten.

Heel wat gemeente- en provinciebesturen, regionale landschappen, verenigingen waaronder Natuurpunt of burgers voeren acties uit om trage wegen te herwaarderen. Te velde worden tal van projecten opgestart om trage wegen in te zetten voor natuur- en landschapsbeleving, als verkeersveilige routes voor fietsers en voetgangers en om aantrekkelijke wandelroutes aan te leggen.

Gezien de huidige herwaardering van trage wegen is het verwonderlijk dat juist nu in het natuurgebied "De Rammelaars" een plaatselijke landbouwer enkele trage wegen ontoegankelijk heeft gemaakt door afsluitingen te plaatsen en een haag dwars over een weg te planten!

Door deze moedwillige afsluiting van enkele belangrijke verbindingspaden, toegangswegen en wandelpaden in "De Rammelaars" is er nu een enorm probleem voor de toegankelijkheid van het natuurgebied en voor het wandelnetwerk "Kempische Landduinen" dat "De Rammelaars" doorkruist.

De reden van deze moedwillige versperring wordt veroorzaakt door een diepliggend conflict tussen de plaatselijke landbouwer en Natuurpunt Ham.

Pogingen tot onderling overleg tussen de plaatselijke landbouwer en Natuurpunt Ham leverden nog geen resultaat op.

Nu hebben vrijwilligers van de beheersploeg van Natuurpunt Ham in samenwerking met enkele

scholen, een alternatief knuppelpaadje rondom het knelpunt aangelegd, door een elzenbroekbos dat eigendom is van Natuurpunt Ham. Hierdoor is er terug doorgang mogelijk voor wandelaars van het wandelnetwerk “Kempische Landduinen”.

Ook hebben de vrijwilligers van de beheersploeg enkele nieuwe wandelpaden moeten aanleggen om de uitgestippelde wandelingen te waarborgen. Helaas blijven enkele mooie en praktische verbindingen afgesloten.

De afgesloten trage wegen vormen onderdeel van een toegangswegen-systeem wat over dijkes het achtergelegen natte broekbos gebied bereikbaar maakte.

Als wegbeheerder staat de gemeente in voor het onderhoud en de instandhouding van een behoorlijk aantal trage wegen. De gemeente zou een belangrijke rol kunnen spelen in het terug open krijgen van een aantal niet publiek toegankelijke Trage Wegen die door “De Rammelaars” lopen.

De verbindingfunctie van de trage wegen blijft een belangrijk uitgangspunt, naast de functie voor de natuurontwikkeling en ecologische verbinding tussen de versnipperde natuurgebieden.

Hopelijk kan het gemeentebestuur van Ham in de nabije toekomst een voorstel van herwaardering van de trage wegen in en rond het natuurgebied “De Rammelaars” ondersteunen zodat deze knelpunten opgelost kunnen worden.

Jo Dox en Marjolein de Jong
Natuurpunt Ham

Info over trage wegen: www.tragewegen.be
Vervolg het dossier trage wegen “De Rammelaars” op: www.natuurpuntham.be

Activiteiten regio Meanderland

januari

Zondag 6 januari

Traditionele nieuwjaarswandeling naar reservaat De Riebos (Lommel)

Op zoek naar overwinteraars: roofvogels en ganzen

Afspraak: parking Blauwe Kei (Sas 1) om 9.30 uur, einde rond 12 uur (met nieuwjaarsdrink)

Meer info: Jef Sas, tel. 014-31 26 57,
e-mail : jefsas@skynet.be

Zondag 13 januari

Internationale watervogeltelling op alle Molse (zand)putten.
Afspraak: parking dokterspraktijk, brug Mol-Donk om 8.30 uur, einde rond 12 uur op De Maat.

Meer info: Jef Sas, tel. 014-31 26 57,
e-mail: jefsas@skynet.be

Woensdag 16 januari

Algemene Vergadering Geel-Meerhout

Afspraak: Ontmoetingscentrum Winkelomheide om 19.30 uur

Meer info: MarcVerachtert, tel. 014-58 39 71,
e-mail: marc.verachtert@skynet.be

Zondag 20 januari

Nieuwjaarswandeling Ham met borrel!

Natuur.huis De Rammelaars, 14 uur.

info: www.natuurpuntham.be

Zondag 27 januari

Nieuwjaarswandeling Meerhout 't Gewad

Afspraak: Markt Meerhout om 14 uur

Meer info: Luc Vandenbergh, tel. 0499-63 20 07,
e-mail: luc.van.den.bergh@telenet.be

februari

Zaterdag 2 en zondag 3 februari

Vogels voeren en beloeren. Neem deel in je eigen tuin!

Meer info: www.natuurpunt.be/tuinvogels

Zondag 3 februari

Busuitstap naar Zeeland samen met NP-afdeling Turnhoutse Kempen

Afspraak: zie pagina 4. Molse deelnemers kunnen ook opstappen bij Marcel Cars zelf in Dessel om 6.20 uur

Meer info: Gilbert Loos (na 18 uur), tel. 014-41 21 16 of Jef Sas, tel. 014-31 26 57

Vrijdag 8 februari

Algemene vergadering Natuurpunt Netebronnen om 19 uur
Digi- en dia-avond om 20 uur

Afspraak: Ecocentrum De Goren, Postelsesteenweg 71, 2400 Mol om 19 uur en om 20 uur

Meer info: Alfons Van Vlerken, tel. 014-31 76 33 en Jan De Schepper, tel. 014-81 12 53

Woensdag 13 februari

Op uitnodiging van Vlinderwerkgroep Hesperia (NP-Noord-Limburg) geeft expert Theo Bollen een uiteenzetting over de bedreigde Veldparelmoervlinder.

Afspraak: Het Wateringhuis, Oude Maai 80, Lommel-Kolonie om 19 uur

Meer info: Theo Bollen, tel. 014-81 24 11,
e-mail: bollentho@skynet.be

Zondag 17 februari

Watervogeltelling op alle Molse (zand)putten

Afspraak: parking dokterspraktijk, brug Mol-Donk om 8.30 uur, einde rond 12 uur op De Maat.

Meer info: Jef Sas, tel. 014-31 26 57 of

e-mail: jefsas@skynet.be

Zondag 17 februari

Winterwandeling De Vennen

Afspraak: Parking FC Cools, P. Luytendijk, Balen om 14 uur.
Laarzen aangeraden.

Meer info: Jan Mallants, tel. 014-81 70 09

Zaterdag 23 februari

Spaghettislag

Afspraak: Ontmoetingscentrum Winkelomheide vanaf 17 uur

Meer info: Marc Verachtert, tel. 014-58 39 71,

e-mail: marc.verachtert@skynet.be

Zondag 24 februari,

Algemene Vergadering Natuurpunt Ham

De Groene Ridder, Bergstraat 6, Ham

Zondag 24 februari

Winterwandeling in natuurgebied de Vennen Balen (= LIFE-project)

Afspraak: parking FC Cools, Peer Luytendijk, Balen om 14 uur, einde rond 16.30 uur

Meer info: Jan Mallants, tel. 014-81 70 09

maart

Zondag 10 maart

Vroege voorjaarsexcursie in de Reuselse Moeren - Is de Tjiftjaf terug?

Afspraak: parking taverne Postelse Hofstee (grens Postel / Reusel) om 9 uur, einde rond 12 uur.

Meer info : Jaak Wijnants, tel. 014-31 33 74

Zondag 17 maart

Watervogeltelling op alle Molse (zand)putten.

Afspraak: parking dokterspraktijk, brug Mol-Donk om 8.30 uur, einde rond 12 uur op De Maat.

Meer info: Jef Sas, tel. 014-31 26 57 of

e-mail: jefsas@skynet.be

Zondag 17 maart

Lentewandeling Geel-Wilders

Afspraak: Waterskiclub aan kanaaldijk om 14 uur

Meer info: Luc Vandenbergh, tel. 0499-63 20 07,

e-mail: luc.van.den.bergh@telenet.be

Maandag 18 maart

Beleefavond (met projecties) 'Er zit meer in een druppel dan je denkt'

Je kan zelf water uit je tuinvijver of een natuurgebied meebrengen om te bekijken onder de microscoop en om zo verrast te worden door het leven in één druppeltje!

Afspraak: Ecocentrum De Goren, Postelsesteenweg 71, 2400 Mol om 19.30 uur, einde rond 22.30 uur

Meer info en inschrijven (gratis) bij Jef Sas: tel. 014-31 26 57 of e-mail: jefsas@skynet.be

Zondag 24 maart

Lentewandeling in het Griesbroek

Afspraak: Taverne de Waterhoek, Balen om 14 uur. Laarzen aangeraden.

Meer info: Dirk Geenen, tel. 0472-47 96 20

april

Zondag 7 april

Excursie door natuurdomein De Most Balen. ANB-boswachter Manu Vermeulen gidst ons hopelijk tot bij de Middelste Bonte Spechten en de Blauwborstjes.

Afspraak: parking natuurdomein De Most op de Pelterweg in Balen om 9 uur, einde rond 12 uur.

Meer info: Jef Sas, tel. 014-31 26 57 of Manu Vermeulen, tel. 0479-67 94 65

Zondag 21 april

Dotterbloemwandeling in de Vennen.

Afspraak: Parking FC Cools, P. Luytendijk, Balen om 14 uur.
Laarzen aangeraden.

Meer info: Jan Mallants, tel. 014-81 70 09

Zondag 21 april

Wandeling Zammelsbroek (thema: biodiversiteit)

Afspraak: Kerk Geel-Oosterlo om 14 uur

Meer info: Koen Thibau, tel. 0498-12 47 29,

e-mail: koenthibau@hotmail.com

Zondag 28 april

Wandeling Neerhelst

Afspraak: Larumsebrugweg aan kanaaldijk om 14 uur

Meer info: Leon Dille, tel. 0498-18 67 46

of e-mail: leon.dille@telenet.be

Alle activiteiten van Natuurpunt Ham zijn te vinden op www.natuurpuntham.be

foto: Bontje, ©eddy vaes

Algemene Vergadering 2013

Natuurpunt Geel-Meerhout

16 januari 2013 om 19u30

Wij nodigen alle leden van de afdeling Geel-Meerhout uit op een gezellige babbelavond met een hapje en een drankje op 16 januari 2013 om 19u30 in het Ontmoetingscentrum Winkelomheide, Kemeldijk in Geel. We herleiden het officiële gedeelte van deze A.V. tot een minimum zodat er ook ruimschoots de tijd is om te genieten van een prachtige diareeks over de Kempense natuur.

In het officiële gedeelte kijken we even terug op het voorbij jaar en bekijken we ook de planning voor . Daarnaast kiezen we een nieuw bestuur. Het huidige bestuur is ontslagnemend:

- Voorzitter : Marc Verachttert
- Secretaris : Louis Pals
- Penningmeester : Frans Emmerechts
- Coördinator natuurstudie : Jeannine Simonis
- Coördinator educatie : Marc Verachttert
- Coördinator beheer reservaten : Jan Dirkx
- Coördinator beleid : Louis Pals

Kandidaturen voor bovenstaande functies worden verwacht voor 15 januari 2013 bij de secretaris: Louis Pals, Anemoonstraat 5, Geel, palsghoos@skynet.be

Tot dan!
Marc Verachttert

Den Hof

Educatief Natuurtuinproject

Natuurpunt Educatie startte eind 2011 een samenwerking met Alfons Smet Residenties voor het inrichten van een educatieve natuurtuin. De tuin bevindt zich op het terrein van de oude site van Smet Boringen in Dessel waar Alfons Smet Residenties een woon- en zorgcentrum bouwt met 90 serviceflats en 64 rusthuisbedden.

Met het project 'Den Hof' wil Natuurpunt Educatie een belevingstuin inrichten voor alle leeftijden. De focus ligt op de bewoners van het woon- en zorgcentrum in combinatie met actieve senioren uit de buurt en dit in samenwerking met verschillende lokale verenigingen en scholen. De ontmoeting tussen jong en oud is een belangrijk onderdeel van het project; generaties leren van elkaar. Door de mensen van de omgeving mee te nemen bij de realisatie van 'Den Hof' wil Natuurpunt Educatie zo van het tuinproject een sociaal project maken. Verschillende doelgroepen waaronder jongeren en senioren betrekken we actief bij de inrichting en zullen na de aanleg volop kunnen genieten (o.a. via educatieve activiteiten) van de tuin.

Daarnaast wil het project de omgeving van het woon- en zorgcentrum versterken op het vlak van biodiversiteit, door de natuur meer kansen te geven en rekening te houden met de aanwezige landschapswaarden. De tuin wordt een ervaringsgerichte belevingstuin.

Wat de tuin écht bijzonder zal maken is de variatie in biotopen en beleving. Een deel met moestuin, zelfpluktuin en boomgaard loopt via een kleine bosstrook over in een bloemrijk hooiland, waterpartij, insectenhoek en kruidenhoek. De verschillende leefgebieden zorgen voor afwisseling en vergroten de kansen voor fijne natuurontdekkingsactiviteiten. De tuin heeft als hoofdfuncties beleven en ervaren van de natuur en van daaruit werd het ontwerp opgebouwd.

Eén van de eerste acties was een oproep voor vrijwilligers naar enkele Desselse verenigingen en een presentatie voor de milieuraad, seniorenraad en voor het College van burgemeester en schepenen. Hieruit is een groepje van 6 enthousiaste vrijwilligers ontstaan waarmee twee overlegvergaderingen achter de rug zijn en waarop een heleboel ideeën voor de inrichting van de tuin werden uitgewisseld.

De eerste werken op het terrein willen we plannen in het najaar 2012 en voorjaar 2013. Vanaf juni 2013 zal de tuin hopelijk al een aantal van haar geheimen mogen prijsgeven, met een wandelpad, een bank met uitzicht op het achterliggende weiland of het water, bloemen en wie weet ook al wat vruchten. We kijken er naar uit om een prachtige tuin neer te zetten en in de tuin boeiende activiteiten te organiseren voor een breed publiek. Maar we zoeken nog steeds verder naar enthousiaste 'hofdames' en 'hoveniers'!

Vrijwilligers met groene vingers, jong en oud, kunnen zich aanmelden om mee te bouwen aan de tuin.

We zoeken niet enkel mensen met kennis van de natuur, ook helpende handen zijn welkom. Hierbij denken we aan het planten van hagen en bomen, de aanleg van een fruit- en bloemenpluktuin, de bouw van een beestentoren, assisteren bij een activiteit met de scholen,...

Natuurpunt Educatie nam met het project deel aan de tuinwedstrijd van Argus 'De Groene Verleider' en viel meteen ook in de prijzen. We kregen een eervolle vermelding in de categorie 'Landelijke tuinen', voor het project en onze vrijwilligers is het een mooi duwtje in de rug. Onze prijs; een tuintafel met 2 banken, krijgt zeker en vast een mooi plaatsje in de tuin.

Ben je benieuwd, heb je nog een fijn idee, voel je de drang naar het wroeten in het groen al kriebelen of wil je gewoon meer weten over het Project 'Den Hof', dan kan je terecht bij ann.cassier@natuurpunt.be en joke.flour@natuurpunt.be op het secretariaat van Natuurpunt Educatie, Graatakker 11, 2300 Turnhout, 014/47.29.50.

Waarom hokken planten samen?

In 2013 bestaat de regionale plantenwerkgroep “Thalictrum” 10 jaar. We kijken al 10 jaar naar planten binnen onze reservaten in Geel, Herentals en Westerlo en trachten deze zo correct mogelijk te inventariseren. maar wat vertellen deze planten ons? Wat zijn hun onderlinge relaties? Wat is Vegetatiekunde of Syntaxonomie? Wat zit er achter het begrip Associatie? Allemaal belangrijk, nu we sinds 2012 gestart zijn met het verwerken van de inventarisaties met het programma Synbiosys. Welke mogelijkheden biedt dit programma en zijn er nog andere methoden om onze inventarisaties te interpreteren en deze op een objectieve manier aan de verschillende beheerteams van de reservaten door te spelen en te bespreken? Daarom hebben we Hans Vermeulen van Natuurpunt Educatie gevraagd om deze en andere vegetatiekundige begrippen samen te vatten in een cursus die drie theoretische en drie praktijklessen omvat.

1. Donderdag 23 mei 2013 19u30 tot 22u30

Beschrijving: Vegetatiekundige begrippen
Afspraakplaats: Pastorij, Lichtaartsebaan 200, Sint Jozef Olen

2. Donderdag 30 mei 2013 19u30 tot 22u30

Beschrijving: Plantengemeenschappen
Afspraakplaats: Pastorij, Lichtaartsebaan 200, Sint Jozef Olen

3. Donderdag 6 juni 2013 19u30 tot 22u30

Beschrijving: Gebruik van Synbiosys voor het verwerken van inventarisatiegegevens
Afspraakplaats: Pastorij, Lichtaartsebaan 200, Sint Jozef Olen

4. Zaterdag 8 juni 2013 9u-12u

Beschrijving: Praktijk Bostype Maasloop
Afspraakplaats: Containerpark, Pauwelsstraat, Herenthout

5. Zaterdag 15 juni 2013 9u-12u

Beschrijving: Praktijk Dotterbloemgraslandtype
Afspraakplaats: Einde Larumsebrugweg, aan de kaanaaldijk te Geel-Larum

6. Zaterdag 22 juni 2013 9u-12u

Beschrijving: Praktijk Heitype
Afspraakplaats: Paradeplein Teunenberg, Boerenkrijglaan 51, Olen

Cursus: “Waarom hokken planten samen”

De prijs van de cursus bedraagt voor leden 36€, niet-leden 40 €, exclusief onkosten voor nota's.

Inschrijven kan via Jeannine.Simonis@telenet.be en overschrijving op rekening BE84 0013 7166 3559 van Natuurpunt Geel-Meerhout met vermelding “cursus Thalictrum 2013”.

Graag willen wij het aantal deelnemers beperken tot 15 wegens organisatorische redenen en krijgen medewerkers van “Thalictrum” en “Waterleven” voorrang.

Werkgroep Waterleven

Geel/Meerhout Herentals Westerlo

Zoals de vorige jaren adopteert de poelenwerkgroep in 2013 weer drie poelen in verschillende natuurreserveaten. In de Kwarekken te Westerlo kiezen we voor een echt ven, waar verleden jaar door het ANB grote werken werden uitgevoerd en waar we ook al eens een chemische analyse hebben uitgevoerd. In Neerhelst-De Botten in Geel-Larum nemen we een visvijver onder de loep, waar nooit eerder onderzoek werd gedaan. Het lokale beheerteam heeft er hard gewerkt en de ruigte op de oevers geruimd. Ook hebben ze met een bootje op verschillende plaatsen de diepte gemeten en op vele plaatsen vastgesteld dat die meer dan twee meter diep is en er een sliblaag van 40 cm aanwezig is. Wat we hier aan waterleven zullen aantreffen valt niet te voorspellen. In Het Heiken in Vorselaar liggen twee vennen dicht naast elkaar met een totaal verschillende begroeiing aan waterplanten. Ook daar willen wij het fijne van weten. Dus worden in al deze poelen viermaal chemische analyses verricht, tweemaal waterdiertjes geschept en gedetermineerd en ook de vegetatie van oevers en water geïnventariseerd.

Dit jaar zullen we ook voor het eerst oefenlessen inlassen om wantsen en waterkevers te determineren. En na het succes van 2012 gaan we met de Leesgroep verder.

Verder kan je ons ook ontmoeten tijdens Ankona, waar je de werkgroep aan de slag kunt zien.

Zaterdag, 5 januari 2013 (9u-12u)

Oefenles : determineren waterwantsen

Afspraakplaats: Pastorie St Jozef Olen Lichtaartseweg 200

Zaterdag, 26 januari 2013 (9u-12u)

Nemen van watermonsters

Afspraakplaats: Vorselaar – Westerlo – Neerhelst

Zaterdag, 26 januari 2013 (13u)

Wateranalyse

Afspraakplaats: Bedrijvenpark Dikberd Unit 13B Dikberd 14 Herentals

Zaterdag, 9 februari 2013 (9u-17u)

ANKONA

Afspraakplaats: UIA – Antwerpen Groenenborgerlaan

Zaterdag, 23 februari 2013 (9u tot 12u)

Leesgroep: Hoofdstuk 11: Verzuring

Beschrijving: Samen lezen wij het hoofdstuk 11: Waterverzuring van J.G.M. Roelofs & F.H.J.L. Bloemendaal uit het boek Waterplanten en waterkwaliteit. Aangeraden is het om dit hoofdstuk vooraf al te lezen. Je hoeft het boek niet te kopen. Geef mij een seintje en ik mail je de tekst door.

Afspraakplaats: Pastorie St Jozef Olen Lichtaartseweg 200

Zaterdag, 9 maart 2013 (9u-12u)

Oefenles: Determineren van waterkevers

Afspraakplaats: Pastorie St Jozef Olen Lichtaartseweg 200

Zaterdag, 16 maart 2013 (9u-12u)

Oefenles: Determineren van oppervlaktewantsen

Afspraakplaats: Pastorie St Jozef Olen Lichtaartseweg 200

Maandag, 18 maart 2013 (14u tot 17u) in samenwerking met THALICTRUM

Scheppen waterbeestjes Ven Kwarekken Westerlo

Inventarisatie water - en oeverplanten.

Afspraakplaats: Westerlo, Hoek Zoerleberg-Broekstraat

Maandag, 18 maart 2013 (18u tot 22u)

Determinatie waterdiertjes

Afspraakplaats: Pastorie St Jozef Olen Lichtaartseweg 200

Maandag, 8 april 2013 (14u tot 17u)

in samenwerking met THALICTRUM

Scheppen waterbeestjes vijver Neerhelst

Afspraakplaats: Einde Larumsebrugweg aan de kanaaldijk

Maandag, 8 april 2013 (18u tot 22u)

Determinatie waterdiertjes

Afspraakplaats: Pastorie St Jozef Olen Lichtaartseweg 200

Zaterdag, 20 april 2013 (9u-12u)

Nemen van watermonsters

Afspraakplaats: Vorselaar – Westerlo – Neerhelst

Zaterdag, 20 april 2013 (9u-12u)

Wateranalyse

Afspraakplaats: Bedrijvenpark Dikberd Unit 13B Dikberd 14 Herentals

Maandag, 6 mei 2013 (14u tot 17u)

In samenwerking met "Thalictum"

Scheppen waterbeestjes vennen Het Heiken.

Inventarisatie water - en oeverplanten

Beschrijving: Op dit perceel liggen twee vennen dicht naast elkaar en toch hebben ze beide een zeer uiteenlopende vegetatie.

Afspraakplaats: Vorselaar, Schaapstal Dijkbaan

Maandag, 6 mei 2013 (18u tot 22u)

Determinatie waterdiertjes

Afspraakplaats: Pastorie St Jozef Olen Lichtaartseweg 200.

Digi+Dia-avond Netebronnen

vrijdag 8 februari 2013

In deze barre wintermaand warmen we ons deze avond even op met een reisverslag over Turkije. Met zo'n 783.562 km² oppervlakte vormt deze staat als het ware een ecologische landbrug tussen Europa en het Midden-Oosten. Het grote aantal zéér uiteenlopende habitats is de basis van een ongekend grote variatie in avifauna, fauna en flora. David Verdonck, Hans Van Gompel en Michel Huysmans bezochten begin mei 2012 de vogelrijke Zuid-Oost regio (Goksu-delta, Birecik, Demirkazik-bergen, Nemrut Dagi, Eregli steppen en Manavgat (voor het eerst waargenomen: pulli Visuil vd WP).

Prachtige soorten zijn door deze jongens op de gevoelige (digi-)plaat gezet!

Na de pauze is het nostalgie troef! Ratelende dialanders en beelden uit de oude doos! Yves Lesseliers heeft na zijn eerste diaprojectie van "De Wurft en Koe(i)mook" begin 2012 zijn diaprojector terug gesmeerd. Seizoen na seizoen passeert het vervolg van de voorbije 20 jaren op het scherm. Sommige soorten verdwenen, anderen kwamen, een onvervalst stukje Kempen waarvan we met Yves rustig kunnen genieten.

De Wurft

Oorspronkelijk een oud boerenlandschap met oude linden, eiken en haagbeuken in een oude bosrijke omgeving. Het bos bleef, maar het oude boerenland werd helaas omgezet tot intensieve landbouw. Net voor de eeuwwisseling werd echter aangevat met natuurontwikkeling met mooie resultaten als gevolg.

De Koe(i)mook

Dit landschap is van een totaal andere orde. Hier vinden we nog één van de weinige hoogveenrestanten met hier en daar nog actieve hoogveenvorming. Een echt Kempens pareltje met o.a. een prachtige groeiplaats van Kleine Veenbes. Ook hier is ANB bezig met natuurontwikkeling: een toegegroeide natte heide is terug opengemaakt en door het plaggen is een mooi bodemprofiel ontstaan met Moerashertshooi, Kleine Zonnedauw, Klokjesgentiaan, Witte Watterranonkel, Dophei, Moerasviooltje en Nachtzwaluwen!

Digi+Dia-avond

Vrijdag 8 februari om 20 uur

Ecocentrum De Goren,
Postelsesteenweg 71, Mol-Rauw

Meer info:

Fons Van Vlerken,

014-31 76 33

alfons.van.vlerken@telenet.be

Jan De Schepper

014-81 12 53

jandeschepper1@skynet.be

Tuinmachines
Frans Dierckx
Sluis 170 - 2400 Mol

STEHRK WERK

www.fransdierckx.be - frans.dierckx@telenet.be - tel: 014/31.01.70

Jan Kok tuinarchitectuur

tuin - en landschapsinrichting | advies | beplanting | realisatie

mail: info@jankok.be tel. 0474.888.166

EEN NIEUWE KIJK OP OPTIEK VANDERLINDEN

Een hoge vakkennis en jarenlange ervaring gecombineerd met moderne apparatuur en een vernieuwde winkel garandeert de beste service.

Optiek Vanderlinden, sinds 1953 uw vertrouwen waard!

OP LOEPEN EN VERREKIJKERS Nikon, Steiner, Minox, Huygens: 10% korting voor leden van Natuurpunt!

Vanderlinden
▪ OPTIEK ▪
MA - VR 9.00 - 12.15 13.30 - 18.30
ZA 9.00 - 12.00 14.00 - 17.00
DONDERDAG GESLOTEN
DIESTSEWEG 6 ■ 2440 GEEL ■ 014 58 84 52

Alfons Smet

RESIDENTIES

SERVICEFLATS

WOON- EN ZORGCENTRUM

www.asresidenties.be

INFO 0476/ 60 11 45

info@asresidenties.be

Wij staan erop om dé referentie te worden in de zorgwereld, waarbij zorg staat voor empathie, betrokkenheid en een leefwereld die openstaat voor iedereen. Zo gaan we er prat op om iedere bewoner het thuisgevoel te geven met de mogelijkheden om desgewenst te kunnen rekenen op wat meer ondersteuning. Hierbij staan we open voor allerlei wisselwerkingen, zoals een artspraktijk, een kinderdagverblijf, het open tuin project en een vrijwilligerswerking.

Info over de Alfons Smet Residenties of het Open Tuin Project kan u krijgen door eenvoudige mail naar info@asresidenties.be of door te bellen naar 014 37 88 54.

U kan ons per post bereiken op:
Het Kuiltje 11 - 2470 Retie.

Spaghetti-avond

afdeling Geel-Meerhout

zaterdag 23 februari

Zin in een gezellig samenzijn? Dan ben je op zaterdag 23 februari welkom vanaf 17 u (tot 20u) in het Ontmoetingscentrum van Winkelomheide (Kemeldijk, nabij de kerk) voor een spaghetti-maaltijd ingericht door afdeling Geel-Meerhout ten voordele van de natuur in de regio. En we willen alle leden van de afdeling oproepen om familie, vrienden en burens mee te brengen...

De vleeseters krijgen een speciale spaghetti à la Galloway geserveerd met vlees van de Schotse runderen uit onze Natuurpuntgebieden. Voor vegetariërs is een apart sausje voorzien. De prijs bedraagt 8 euro per persoon, een kinderportie kost 4 euro. En voor een nagerechtje zorgen we natuurlijk ook!

Om alles in goede banen te kunnen leiden, zouden we het erg op prijs stellen als de liefhebbers op voorhand zouden inschrijven bij marc.verachtert@skynet.be 014-58 39 71 of bij jurgen.verreyt@telenet.be. Dat mag tot vrijdagavond 22 februari of zelfs nog op zaterdag zelf, maar het is uiteraard veel handiger als je vroeger een belletje geeft of een mailtje stuurt.

Ook kandidaat-helpers mogen zich melden! Die nemen best rechtstreeks contact op met Jurgen Verreyt, coördinator van die avond, 014-32 37 85, 0497-70 63 08 of jurgen.verreyt@telenet.be of met Marc Verachtert, 014-58 39 71, marc.verachtert@skynet.be

Medewerkers gevraagd !

Naast bestuursleden, hebben we nog heel wat andere vrijwilligers nodig!

Mensen die de afdeling Geel-Meerhout actief willen ondersteunen bij:

- **Beleid:** als vertegenwoordiger op de Minaraad (4 à 6 vergaderingen per jaar; met interesse in natuur- en milieuproblematiek), Gecoro (6 à 8 vergaderingen per jaar; met interesse in ruimtelijke ordening) of Cultuurraad (1 à 2 vergaderingen per jaar; geen speciale vereisten).
- **Beheer:** je kan actief worden in het beheerteam van één van onze reservaten, gewoon om mee te werken in het reservaat en/of om mee het beheerbeleid uit te stippelen – in het laatste geval verwachten we wel dat je ook de cursus beheer gaat volgen.
- **Studie:** je kan je engageren in één van onze thematisch werkgroepen.
- **Evenementen:** helpende handen hebben we ook nodig bij de praktische ondersteuning of de organisatie van evenementen.

... kom even langs op deze A.V. of neem contact op met het verantwoordelijke bestuurslid of met de voorzitter marc.verachtert@skynet.be

JNM Zandland

Brùjekamb voor Ini's en gewone leden

Dit jaar was het een speciale editie van het Brùjekamb. Het was na 25 jaar de allerlaatste editie in de schuur van Bert Veris. Zondagavond ben ik pas aangekomen en zoals altijd was de sfeer perfect.

Er was weer veel werk met rijven en rieken, maar we werkten steeds met veel plezier dankzij de hulp van Bert en Jille. Soms was het wel eens wat koud op de Zegge, maar er waren ook warmere momenten en van regen viel het echt goed mee.

Het eten was echt heel lekker en we hadden zeker genoeg. Er is 's avonds natuurlijk ook nog veel muziek gespeeld. Mijn moeder heeft op een avond mijn viool gebracht. Natuurlijk hebben we naar traditie ook nog een prachtige Halloween-avond gehad. Het kamp was echt heel tof.

Simon.

Piepweekend

Na lang wachten was het eindelijk daar: het fantastische piepweekend. Deze keer ging het door in Tessenderlo. We zaten in een klein huis in de buurt van een mooi speelbos, ook de bio-boerderij het Bolhuis was op loopafstand. De tweede dag zijn we dan ook naar het Bolhuis geweest, waar we een rondleiding kregen van de sympathieke boer. 's Middags aten we in een stal. En toen het tijd was om terug te keren stond ons een verrassing te wachten. Er was een ezeltje voorzien om ons te vergezellen tot aan de kampplaats. Toen we allemaal eens op het ezeltje hadden gereden en uitgeput waren van het vele wandelen waren we terug op de kampplaats. Na nog een keer te hebben geslapen was het jammer genoeg al wel de laatste dag. 's Morgens hebben we dan ook onze tassen gemaakt. Maar er was nog tijd voor een tof bosspel in het speelbos. Na een spannend spel kwamen dan jammer genoeg de ouders al. En toen moesten we allemaal weer naar huis. Maar volgend jaar kunnen we weer gezellig op piepweekend.

Steven.

Activiteiten 2013 januari - maart

Piepers

12/01 17u-19u : Filmavond (jeugdraad Mol)
26/01 13u30-17u : Vogels spotten
02/02 13u30-17u : Beheeractiviteit
23/02 8u30-17u : Zoo van Antwerpen
9/03 13u30-17u: Vegetarisch koken
23/3 13u30-17u: Bosspel

Ini's en Gewone Leden :

12/01 20u-22u : Filmavond (jeugdraad Mol)
26/01 19u-22u : Spelletjesavond
02/02 13u30-17u : Beheeractiviteit
16 of 17/2 : Provinciale Zeelandreis
1-3/03: Op natuurstudieweekend
16/03: Bezoek aan waterzuivering

Meer info op www.jnm.be/zandland
jnm.zandland@gmail.com

JNM Zandland

Tel mee met **Tom
Van Dyck**

Het Grote Vogelweekend

Eerste
weekend
van februari

www.vogelweekend.be • twitter mee: [#vogelweekend](https://twitter.com/vogelweekend)

